

ВСТУП ДО ФІЛОСОФІЇ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знання	<i>Для всіх</i>
Спеціальність	<i>Для всіх</i>
Освітня програма	<i>Для всіх</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, осінній/весняний</i>
Обсяг дисципліни	<i>2 кредити ЕКТС Загальна кількість: 60 год. Лекційних занять: 18 год. Практичних занять: 18 год. Самостійна робота студентів: 24 год.</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік, МКР</i>
Розклад занять	<i>http://rozklad.kpi.ua/Schedules/ScheduleGroupSelection.aspx</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: викладачі кафедри філософії http://philosophy.kpi.ua/vikladachi/ Семінарські заняття: викладачі кафедри філософії http://philosophy.kpi.ua/vikladachi/</i>
Розміщення курсу	<i>https://drive.google.com/drive/u/0/folders/19nmdEmATe02166TvvkqJziqidlBVMcL https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29718/1/Zahalna teoriia rozvytky.pdf</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

В умовах трансформації системи суспільних відносин, реформування держави, актуалізується необхідність формування аналітичного і творчого мислення фахівця, здатного досліджувати, розкривати та пояснювати смисли явищ світу, його професії, соціального життя загалом, мислення, здатного порозуміти та визначитись зі світоглядними та ціннісними орієнтаціями сучасної цивілізації.

Навчальна дисципліна «Вступ до філософії» знайомить студентів із історією виникнення і розвитку філософської думки, основними філософськими проблемами, що допоможе визначити сенс та цінність людського життя, власне місце в сучасному інформаційному суспільстві, орієнтуватись у соціальних та політичних процесах, сформувати уявлення про наукову картину світу, зрозуміти механізми становлення і розвитку людської свідомості, набути та розвинути комунікативні навички.

Виклики сьогодення вимагають нової ініціативної, творчої людини, а філософія формує здатність критично мислити, креативно вирішувати складні завдання, закладає вміння

відстоювати власну думку, самостійно приймати обґрунтовані та виважені рішення, бути самодостатньою, цілісною особистістю.

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в різних сферах суспільної діяльності, в тому числі у фаховій практичній діяльності, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування загальнофілософської методології, розвиток критичного мислення та формування наукового світогляду як теоретичного (систематизованого) відношення суб'єкта до сущого з позицій належного (необхідного).

Після вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти набудуть наступних компетентностей:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
- Здатність бути критичним і самокритичним
- Здатність діяти на основі етичних міркувань
- Здатність діяти соціально відповідально та свідомо
- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
- Здатність до усвідомлення суспільного характеру людського буття, його історичності, базових життєвих цінностей особистості, глобальних проблем сучасності.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для того щоб розпочати вивчати дисципліну «Вступ до філософії» достатньо мати природничо-наукові знання в межах програми середньої школи; знання та розуміння суспільних проблем, які визначали характер основних етапів всесвітньої історії; бути ознайомленим з творами світової та вітчизняної художньої літератури.

Освітній компонент «Вступ до філософії» має міждисциплінарний характер та інтегрує відповідно до свого предмету знання з інших освітніх і наукових галузей. Їй безпосередньо передують дисципліни з блоку історичних навчальних дисциплін, одночасно з нею вивчається дисципліна з блоку психологічних навчальних дисциплін та в подальшому вивчається дисципліна з циклу правових навчальних дисциплін.

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Сутність та предмет філософії. Основні напрями, школи, течії в історії філософської думки.

Тема 1.1. Філософія як теоретична основа свідомості, наукового пізнання та світогляду.

Тема 1.2. Класична філософія: напрями, школи, представники.

Тема 1.3. Некласична філософія: напрями, школи, представники.

Розділ 2. Ключові філософські проблеми.

Тема 2.1. Філософський зміст проблеми буття.

Тема 2.2. Специфіка людського буття.

Тема 2.3. Філософське поняття свідомості.

Тема 2.4. Філософські основи пізнання.

Тема 2.5. Філософське осмислення соціального буття.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Наведено рекомендовані навчальні матеріали та ресурси для засвоєння матеріалу, розглядуваного на лекційних заняттях та практичних заняттях.

Базовий

1. Вступ до філософії: Історико-філософська пропедевтика: Підручник / За ред. Г.І. Волинки. – К.: Вища школа, 1999. – 624 с.
2. Дулуман Є.К. Філософія: курс лекцій/ Є.К. Дулуман, Н.В. Анацька. – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – 236 с.
3. Петрушенко В. Л. Філософія: Підручник. – Львів: «Магнолія 2006», 2017. – 504 с.
4. Філософія: навч. пос. / Л.В. Губерський [та ін.]; за ред. І.Ф. Надольного. – 7-ме вид., стереотип. – Київ : Вікар, 2010. – 455 с.
5. Філософія: підручник / Є. М. Причепій, А. М. Черній, Л. А. Чекаль – 2-ге вид., випр. і доп. - К.: Академвидав, 2008. – 592 с.
6. Філософія: Підручник для студентів вузів / І.В. Бичко, І.В. Бойченко, В.І. Табачковський та ін. - К.: Либідь, 2002. – 406 с.

Додатковий

1. Гринів О.І. Нариси з історії філософії / Олег Гринів. – Львів: Світ, 2018. – 430 с.
2. Громов В.Є. Істрія філософії в питаннях та відповідях: навчальний посібник / В.Є. Громов, Н.Ю. Тарасова Дніпропетровськ: НГУ, 2016. - 165 с.
3. Істрія філософії: підручник для вищої школи / [авт. колектив: Кремень В.Г. (кер.) та ін.]. 2-ге вид., перероб. та доп. - Харків : Прапор, 2003. - 768 с.
4. Історія філософії. У 2-х томах: підручник для студ. Вищих навч. Закладів. Т. 2 / В.І. Ярошовець та ін.; за ред. В.І. Ярошовця. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. – 536 с.
5. Історія філософії України: Підручник. / М.Ф. Тарасенко та ін. – К.: Либідь, 1994. – 416 с.
6. Сторіжко Л.В. Історія філософії: навч. посіб. / Л.В. Сторіжко. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Кременчуцький національний університет ім. Михайла Остроградського. – К.: Фенікс, 2012. – 156 с.
7. Філософський енциклопедичний словник / Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України; голов. ред. В. І. Шинкарук. – К.: Абрис, 2002. – 742 с.
8. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. – 2-ге вид., стер. — К.: Знання, 2012. — 621 с.

Інтернет-ресурси

1. Губар О. М. Філософія: інтерактивний курс лекцій: навчальний посібник / О. М. Губар – К.: ЦУЛ, 2007. – 416 с. / [Електронний ресурс] / Режим доступу до джерела: <https://textbook.com.ua/filosofiya/1473453659>
2. Данильян О. Г. Філософія: підручник / О. Г. Данильян, В. М. Тараненко. - 2-ге вид., допов. і переробл. - Х.: Право, 2012. – 312 с. [Електронний ресурс] / Режим доступу до джерела: https://pidruchniki.com/1259060537588/filosofiya/ontologiya_gnoseologiya_sotsialna_filosofiya#72
3. Лузан А.О. Вступ до філософії / [Електронний ресурс] / Режим доступу до джерела: <https://textbook.com.ua/filosofiya/1473453638>
4. Петрушенко В.Л. Філософія / [Електронний ресурс] / Режим доступу до джерела: http://pidruchniki.ws/1584072039277/filosofiya/filosofiya_-_petrushenko_vl
5. Подольська Є. А. Філософія: підручник / Є. А. Подольська. – К.: Фірма «Інкос», ЦУЛ, 2006. – 704 с. / [Електронний ресурс] / Режим доступу до джерела: <https://studfile.net/preview/2612334/>

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції, перелік основних питань та рекомендована література
	Розділ 1. Сутність та предмет філософії. Основні напрями, школи, течії в історії філософської думки
1	<p>Тема 1.1. Філософія як теоретична основа свідомості, наукового пізнання та світогляду.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика філософії як теоретичної свідомості. 2. Міфосвідомість як історично перша форма світогляду. Відмінність філософії від міфу. 3. Особливості релігійної свідомості як форми світогляду. Відмінність філософії від релігії. 4. Історична зміна предмета філософії. Основі розділи філософського знання. 5. Філософія як основа наукового пізнання і джерело розвитку наук. 6. Роль і функції філософії у розвитку суспільства. <p>Список рекомендованих джерел: Базовий: 2, 3, 4, 5. Додатковий: 8, 9. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.</p>
2	<p>Тема 1.2. Класична філософія: від Античності до Нового часу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основне питання філософії та його роль у визначенні філософських напрямів. Дві сторони основного питання філософії (онтологічна і гносеологічна). 2. Матеріалізм та ідеалізм як протилежні способи вирішення основного питання філософії: лінія Демокрита і лінія Платона в історії пізнання. 3. Види матеріалізму: стихійний натурфілософський, природничо-науковий, метафізичний, діалектичний або історичний. 4. Види ідеалізму: об'єктивний, суб'єктивний. <p>Список рекомендованих джерел: Базовий: 1, 2, 3, 4, 5. Додатковий: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.</p>
3	<p>Тема 1.3. Класична філософія: напрями, школи, представники</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Філософський монізм і дуалізм як принципи побудови системи знань (на прикладі дуалізму Р. Декарта і монізму Б. Спінози у вченні про субстанцію) 2. Монізм – вчення про буття у Середньовічній філософії 3. Агностицизм як заперечна відповідь щодо гносеологічної сторони основного питання філософії. 4. Діалектичне вирішення основного питання у німецькій класичній філософії XIX ст. (від Канта до Гегеля і Маркса). Діалектична філософія як розмежування класичної та некласичної філософії. <p>Список рекомендованих джерел: Базовий: 1, 2, 3, 4, 5. Додатковий: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.</p>

4	<p align="center">Тема 1.4. Некласична філософія: напрями, школи, представники.</p> <p>1. Кінець класичної філософії і умови появи неklasичної. Особливості неklasичної філософії на відміну від класичної.</p> <p>2. Характеристика основних напрямів неklasичної філософії:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) позитивізм як сцієнтичний напрям неklasичної філософії; 2) волюнтаризм (ірраціоналістичні вчення про світову волю Артура Шопенгауера, волю до влади Фрідріха Ніцше); 3) філософія життя ; 4) екзистенціалізм; 5) фрейдизм і психоаналіз; 6) герменевтика; 7) антропологія як напрямок неklasичної філософії . <p>Список рекомендованих джерел: Базовий: 1, 2, 3, 4, 5. Додатковий: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.</p>
	<p align="center">Розділ 2. Ключові філософські проблеми</p>
5	<p>Тема 2.1. Філософський зміст проблеми буття.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історико-філософські концепції онтології. <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Матеріалістичні концепції буття. 1.2. Ідеалістичні концепції буття. 2. Основні форми і модуси буття. 3. Рух, простір, час як категоріальні визначення буття. 4. Соціальний простір та соціальний час як форми буття людей у культурі. <p>Список рекомендованих джерел: Базовий: 2, 3, 4, 5. Додатковий: 8, 9. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.</p>
6	<p>Тема 2.2. Специфіка людського буття.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Осмислення проблеми людини в історії філософської думки. 2. Проблема походження людини. 3. Сутність та природа людини. 4. Людина як особистість. Типи особистості. 5. Проблема сенсу життя. <p>Список рекомендованих джерел: Базовий: 2, 3, 4, 5. Додатковий: 8, 9. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.</p>
7	<p>Тема 2.3. Філософське поняття свідомості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історико-філософські концепції свідомості: <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Ідеалістичне розуміння свідомості. 1.2. Матеріалістичне розуміння свідомості як вищої форми відображення дійсності. 2. Проблема походження, розвитку і сутності свідомості. 3. Структура свідомості, її рівні та функції. 4. Суспільна свідомість та її форми. 5. Свідомість та самосвідомість. <p>Список рекомендованих джерел: Базовий: 2, 3, 4, 5. Додатковий: 8, 9. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.</p>

8	<p>Тема 2.4. Філософські основи пізнання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пізнання як предмет філософського аналізу. 2. Види, рівні та форми пізнання. 3. Проблема істини в філософії та науці. 4. Методологія наукового пізнання. <p>Список рекомендованих джерел: Базовий: 2, 3, 4, 5. Додатковий: 8, 9. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.</p>
9	<p>Тема 2.5. Філософське осмислення соціального буття.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості буття соціального. Проблема побудови теоретичної моделі суспільства. Суспільство як система. 2. Форми організації суспільного буття. Матеріальне та духовне виробництво. 3. Поняття соціальної структури суспільства. 4. Поняття інформаційного суспільства. 5. Єдність та розмаїття всесвітньої історії. Лінійна та нелінійна модель історичного часу. 6. Філософія глобальних проблем. <p>Список рекомендованих джерел: Базовий: 2, 3, 4, 5. Додатковий: 8, 9. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.</p>

Семінарські заняття

Основні завдання циклу семінарських занять мають сприяти засвоєнню теоретичного матеріалу з курсу «Вступ до філософії», набуттю навичок застосування основних принципів, методів та форм пізнавального процесу у професійній (науково-дослідницькій) діяльності. Основні завдання циклу семінарських занять полягають у тому, аби студенти оволоділи практикою ведення дискусійного обговорення теоретичних питань і проблем, набули навички публічних виступів.

№ з/п	Назва теми семінару, перелік основних питань, теми доповідей та рекомендована література
1.	<p>Тема 1. Філософія як специфічний тип знання та світогляд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет філософії. Філософія як теоретична свідомість та теоретична основа світоглядного знання. 2. Філософія та світогляд. Загальне та відмінне у філософії та інших історичних типах світогляду. 3. Історична зміна предмета філософії. Основні розділи філософського знання. 4. Філософія як основа наукового пізнання і джерело розвитку наук. 5. Місце та функції філософії в культурі. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Умови формування і виникнення філософії. 2. Структура світоглядного знання. 3. Місце філософії серед інших систем людського знання про світ. 4. Роль філософії в самопізнанні людини. 5. Філософія як спосіб життя. <p>Список рекомендованих джерел: Базовий: 2, 3, 4, 5. Додатковий: 8, 9. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.</p>

2.	<p>Тема 2. Особливості класичної філософії: від Античності до Нового часу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основне питання філософії та його роль у визначенні філософських напрямів. Дві сторони основного питання філософії (онтологічна і гносеологічна). 2. Матеріалізм та ідеалізм як протилежні способи вирішення основного питання філософії: лінія Демокрита і лінія Платона в історії пізнання. 3. Види матеріалізму: стихійний натурфілософський, природничо-науковий, метафізичний, діалектичний або історичний. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Космоцентризм давньогрецької філософії. 2. Теоцентризм середньовічної філософії. 3. Антропоцентризм і гуманізм філософії доби Відродження. <p>Список рекомендованих джерел: Базовий: 1, 2, 3, 4, 5. Додатковий: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.</p>
3.	<p>Тема 3. Особливості класичної філософії: напрями, школи, представники</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види ідеалізму: об'єктивний, суб'єктивний. 2. Філософський монізм і дуалізм як принципи побудови системи знань (на прикладі дуалізму Р. Декарта і монізму Б. Спінози у вченні про субстанцію) 3. Монізм - вчення про буття у Середньовічній філософії. 4. Агностицизм як заперечна відповідь щодо гносеологічної сторони основного питання філософії. 5. Діалектичне вирішення основного питання у німецькій класичній філософії XIX ст. (від Канта до Гегеля і Маркса). <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні риси філософії Нового часу: гносеологізм, деїзм, механіцизм. 2. Порівняльна характеристика емпірично-індуктивної методології Ф. Бекона та раціоналістично-дедуктивної методології Р. Декарта. 3. Проблема субстанції: Р. Декарт (дуалізм), Б. Спіноза (монізм), Г. Лейбніц (плюралізм). 4. Раціоналістичні ідеї Р. Декарта, Б. Спінози та Г. В. Лейбніца. 5. Суб'єктивний ідеалізм про можливість пізнання світу. 6. Сутність апіорізму, агностицизму І. Канта. 7. Формула категоричного імператива І. Канта та його сутність. 8. Основні поняття та принципи діалектики Гегеля. <p>Список рекомендованих джерел: Базовий: 1, 2, 3, 4, 5. Додатковий: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.</p>
4.	<p>Тема 4. Особливості неklasичної філософії: напрями, школи, представники</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кінець класичної філософії і умови появи неklasичної. Особливості неklasичної філософії на відміну від класичної 2. Характеристика основних напрямів неklasичної філософії: <ol style="list-style-type: none"> 1) позитивізм як сцієнтичний напрям неklasичної філософії (О. Конт, Г. Спенсер, Дж. С. Міль); 2) волюнтаризм (ірраціоналістичні вчення про світову волю А. Шопенгауера, волю до влади Ф. Ніцше); 3) філософія життя (В. Дільтей, А. Бергсон); 4) екзистенціалізм (С. К'єркегор, М. Гайдеггер, К. Ясперс, Г.-О. Марсель, А. Камю, Ж.-П. Сартр); 5) фрейдизм і психоаналіз (З. Фрейд, К. Г. Юнг, Е. Фромм); 6) феноменологія (Е. Гуссерль); 7) герменевтика (Х. Г. Гадамер, П. Рікер);

	<p>8) антропология як напрямок неklasичної філософії (М. Шелер, Г. Плеснер, А. Гелен).</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні етапи становлення позитивізму. 2. Гуманізм, проблема свободи в філософії екзистенціалізму. Проблема сутності та існування. 3. Культурологічні та історіософські напрями сучасної філософії: цивілізаційна теорія, структуралізм. 4. Сучасна релігійна філософія: неотомізм, неопротестантизм, нова католицька теологія, неопатристика. 5. Постмодернізм як напрям сучасної філософії. <p>Список рекомендованих джерел:</p> <p>Базовий: 1, 2, 3, 4, 5. Додатковий: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.</p>
5.	<p style="text-align: center;">Тема 5. Філософський зміст проблеми буття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історико-філософські концепції онтології. <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Матеріалістичні концепції буття. 1.2. Ідеалістичні концепції буття. 2. Основні форми і модуси буття. 3. Рух, простір, час як категоріальні визначення буття. 4. Соціальний простір та соціальний час як форми буття людей у культурі. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст філософського розуміння буття на різних етапах розвитку філософії. 2. Поняття буття і небуття (ніщо) у філософії. 3. Культурно-історичний час і простір. 4. Нелінійна динаміка розвитку та проблема самоорганізації. 5. Людина в бутті. Людина і Буття як «мікро» і «макросвіт». <p>Список рекомендованих джерел:</p> <p>Базовий: 2, 3, 4, 5. Додатковий: 8, 9. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.</p>
6.	<p style="text-align: center;">Тема 6. Специфіка людського буття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концепції людини в історії філософії. <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Проблема людини в античній філософії. 1.2. Проблема людини у середньовічній філософії та філософії доби Відродження. 1.3. Проблема людини у філософії Нового часу. 1.4. Проблема людини у неklasичній філософії. 2. Сутність та природа людини. 3. Людина як особистість та типи особистості. 4. Категорії людського існування (осмислення сенсу життя, смерті та безсмертя людини). <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль культури та суспільства в становленні людини. 2. Тілесність та раціональність: аспекти взаємодії. 3. Єдність біологічного і соціального в людині. 4. Релігійні та філософські підходи до пояснення щастя й долі людини. 5. Проблема життя та смерті в історії філософії. <p>Список рекомендованих джерел:</p> <p>Базовий: 2, 3, 4, 5. Додатковий: 8, 9. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.</p>

7.	<p style="text-align: center;">Тема 7. Філософське поняття свідомості</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ідеалістичне та матеріалістичне розуміння свідомості. 2. Проблема походження та сутність свідомості. 3. Відображення та його форми. 4. Структура, форми та рівні свідомості. 5. Соціальна природа свідомості. Свідомість і праця. Свідомість і мова. 6. Суспільна свідомість та її форми. 7. Свідомість та самосвідомість. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Онтологічні виміри духу. Співвідношення понять дух, душа, духовність. 2. Проблема ідеального. 3. Основні акти та властивості свідомості. Структура свідомості. 4. Свідоме та несвідоме. Самосвідомість, її структура та функції. 5. Взаємозв'язок свідомості і мови. <p>Список рекомендованих джерел: Базовий: 2, 3, 4, 5. Додатковий: 8, 9. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.</p>
8.	<p style="text-align: center;">Тема 8. Філософські основи пізнання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пізнання як предмет філософського дослідження. 2. Основні складові пізнавальної діяльності: суб'єкт, об'єкт, мета, ціль, засоби, результат. Рівні та форми пізнання. 3. Поняття методу та методології пізнання. Класифікація пізнавальних методів. 4. Теорія як найрозвинутіша форма наукового пізнання. Поняття закону. 5. Вчення про істину, її основні характеристики. Теорії істини. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предметне поле гносеології та основні проблеми дослідження. 2. Взаємозв'язок чуттєвого та раціонального в пізнанні. 3. Специфіка законів діалектики. 4. Проблема істини в науці та філософії. <p>Список рекомендованих джерел: Базовий: 2, 3, 4, 5. Додатковий: 8, 9. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.</p>
9.	<p style="text-align: center;">Тема 9. Філософське осмислення соціального буття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості буття соціального. Проблема побудови теоретичної моделі суспільства. 2. Форми організації суспільного буття. Матеріальне та духовне виробництво. 3. Поняття інформаційного суспільства. 4. Єдність та розмаїття всесвітньої історії. Лінійна та нелінійна модель історичного часу. 5. Філософія глобальних проблем. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теорії постіндустріального та інформаційного суспільства Д. Белла та О. Тоффлера. 2. Філософія історії як філософське знання. 3. Розвиток філософських поглядів на історію, її сенс і спрямованість. 4. Філософське розуміння цивілізації. 5. Лінійна та циклічна історіософські концепції. 6. Концепт «суспільства ризику» як основа теоретичної рефлексії техногенного суспільства. 7. Сутність екологічного імперативу виживання людства. <p>Список рекомендованих джерел: Базовий: 2, 3, 4, 5. Додатковий: 8, 9. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.</p>

6. Самостійна робота студента

Засвоєння змісту дисципліни «Вступ до філософії» разом із аудиторними заняттями передбачає виконання студентами самостійної роботи з метою самоконтролю знань та підготовки до занять. Систематична самостійна робота дає можливість закріпити матеріал курсу, акцентує увагу на головних проблемах тем, що вивчаються.

Самостійна робота студентів передбачає:

1. підготовку усних доповідей за тематикою семінару;
2. підготовка до участі у обговоренні питань семінарів;
3. підготовка до модульної контрольної роботи.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять

Відвідування лекцій, семінарських занять, а також відсутність на них, не оцінюється. Однак, студентам рекомендується відвідувати заняття, оскільки на них викладається теоретичний матеріал та розвиваються навички, необхідні для отримання певних позитивних результатів вивчення дисципліни.

Вагома частина рейтингу студента формується через активну участь у заходах на семінарських заняттях. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за активність студента, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички. Тому пропуск семінарського заняття не дає можливість отримати студенту бали у семестровий рейтинг.

Пропущені контрольні заходи

Якщо контрольні заходи пропущені з поважних причин (хвороба або вагомі життєві обставини), студенту надається можливість виконати контрольне завдання протягом найближчого тижня. Повторне написання контрольної роботи не допускається.

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Семестровий контроль з дисципліни «Вступ до філософії» передбачений у вигляді заліку, тому PCO включає оцінювання заходів поточного контролю з дисципліни впродовж семестру.

Основними видами навчальних занять є лекція і семінарське заняття. Рейтингова оцінка здобувача складається з балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю, заохочувальних і штрафних балів.

Згідно з «Положенням про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського» заборонено оцінювати присутність або відсутність здобувача на аудиторному занятті, в тому числі нараховувати за це заохочувальні або штрафні бали.

Поточний контроль проводиться впродовж семестру у процесі навчання для перевірки рівня теоретичної й практичної підготовки здобувачів на кожному етапі вивчення освітнього компонента «Вступ до філософії».

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Робота на семінарських заняттях	72	8	9	72
2.	МКР	28	28	1	28
Всього					100

Якщо здобувач не виконав або не з'явився на МКР, його результат оцінюється у 0 балів.

Результати поточного контролю регулярно заносяться викладачем у модуль «Поточний контроль» Електронного кампусу.

Система рейтингових балів та критерії оцінювання

1. Робота на семінарських заняттях:

Ваговий бал –8. Максимальна кількість балів на всіх семінарських заняттях дорівнює 8 балів × 9 відповідей = 72 бали.

Чотири рівні оцінювання:

“відмінно” – повна відповідь (не менше 95% потрібної інформації) – студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в заданому обсязі, правильно і обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних комунікативних ситуаціях — **8 балів**;

“добре” – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації) або повна відповідь з несуттєвими недоліками, які допускає студент – **7-6 балів**;

“задовільно” – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації), студент засвоїв основний теоретичний матеріал, але допускає неточності – **5- 4 бали**;

“незадовільно” – відповідь не відповідає вимогам до «задовільно» – **0 балів**.

2. Виконання модульної контрольної роботи:

Ваговий бал - 28.

Критерії підсумкового оцінювання є такими:

“відмінно” – студент демонструє ґрунтовні теоретичні знання, вирішує тестові завдання, які перевіряють знання категоріального апарату, виявляє вміння застосовувати знання, аналізує праці вчених, які занотовані в конспекті першоджерел — **28-27 балів**;

“добре” – студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі, вірно вирішує тестові завдання, демонструє знання першоджерел, проте допускає незначні неточності у відповіді — **26-21 балів**;

“задовільно” – студент демонструє часткове знання теоретичного матеріалу і вирішує тестові завдання — **20-17 балів**.

“незадовільно” – незасвоєння програмного матеріалу — **0 балів**.

Відповідь на тестове завдання з варіантами відповідей оцінюється у такому ж процентному відношенні.

За результатами заходів поточного контролю здобувачів проводиться календарний контроль, порядок проведення якого визначено у «Положенні про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського».

Календарний контроль реалізується шляхом визначення рівня відповідності поточних досягнень (рейтингу) здобувача встановленим і визначеним в РСО критеріям. Умовою отримання позитивної оцінки з календарного контролю з навчальної дисципліни (освітнього компонента) є значення поточного рейтингу здобувача не менше, ніж 50 % від максимально можливого на час проведення такого контролю. Незадовільний результат двох календарних контролів з освітнього компонента не може бути підставою для недопущення здобувача до семестрового контролю з цього освітнього компонента, якщо здобувач до початку семестрового контролю виконав усі умови допуску, які передбачені РСО.

Проміжна атестація студентів є календарним рубіжним контролем, метою проведення якого є підвищення якості навчання та моніторинг виконання графіка освітнього процесу здобувачами.

Критерії оцінювання календарного контролю

Термін контролю	Перший контроль 7-8 тиждень семестру	Другий контроль 14-15 тиждень семестру
Критерій: поточні досягнення (рейтинг)	≥ 15 бали	≥ 30 балів

Результати календарного контролю заносяться викладачем у модуль «Календарний контроль» Електронного кампусу.

Заохочувальні бали передбачені за виконання творчих робіт з дисципліни (наприклад, участь у факультетських, інститутських олімпіадах з філософії, участь у конкурсах робіт, підготовка презентацій за темами навчальної дисципліни «Вступ до філософії», оглядів запропонованих наукових праць тощо).

Штрафні бали передбачені за відмову від відповіді на контрольні запитання з теми семінару і невиконання запропонованих на семінарському занятті контрольних завдань (експрес-опитування, тестів). Заохочувальні та штрафні бали не входять до основної шкали РСО, а їхня сума не може перевищувати 10% рейтингової шкали.

Семестровий контроль: ЗАЛІК

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу. Форма проведення семестрового контролю комбінована (усна + письмове тестування). Перелік тем та питань які виносяться на семестровий контроль, критерії оцінювання визначаються силабусом.

Здобувач отримує позитивну залікову оцінку за результатами роботи в семестрі, якщо має підсумковий рейтинг за семестр не менше 60 балів та виконав умови допуску до семестрового контролю.

Умови допуску до заліку: рейтинг ≥36 б.

Не виконані умови допуску → Не допущено.

< 60 балів → залікова к/р + співбесіда.

≥ 60 балів = оцінка (відмінно, дуже добре, добре, задовільно, достатньо, незадовільно). Оцінка може бути підвищена за бажанням за рахунок виконання залікової к/р + співбесіда.

Залік проводиться в період останніх двох тижнів теоретичного навчання у семестрі, як правило, на останньому за розкладом занятті з навчальної дисципліни «Вступ до філософії». Результати контрольних заходів доступні до ознайомлення авторизованим користувачам в їх особистих кабінетах автоматизованої інформаційної системи «Електронний кампус».

Принцип визначення підсумкової оцінки. Рейтингова оцінка доводиться до здобувачів на передостанньому занятті з дисципліни в семестрі. Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку і мають рейтингову оцінку 60 та більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

Якщо оцінка, отримана за залікову контрольну роботу менша ніж за рейтингом, попередній рейтинг здобувача, за рішенням кафедри, скасовується і він отримує оцінку з урахуванням результатів залікової контрольної роботи.

Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, на останньому за розкладом занятті з дисципліни в семестрі викладач проводить семестровий контроль у вигляді залікової контрольної роботи (письмова + співбесіда).

Максимальна сума балів складає **100**.

Сума балів переводиться у систему оцінювання згідно з таблицею.

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок за університетською шкалою

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами.

Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів після ознайомлення з результатом, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного.

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Орієнтовний перелік питань на залік

1. Поясніть онтологічні та світоглядні передумови виникнення філософії.
2. Поясніть способи та форми буття філософії.
3. Що таке філософія? Предмет, структура та роль у формуванні Європейської культури.
4. Поясніть сутність, структуру та історичні типи світогляду.
5. Розкрийте взаємозв'язок філософії та світогляду.
6. Порівняйте західну та східну моделі (парадигми) філософії.
7. Проаналізуйте космоцентризм античної філософії, коло її основних проблем.
8. Поясніть переорієнтацію античного філософування від проблем космосу до людини та етичний раціоналізм Сократа.
9. Проаналізуйте вчення Платона про ідеї, його етичні та політичні погляди.
10. Сутність теорії держави у Платона та Аристотеля.
11. Розкрийте сутність вчення Аристотеля про причини та початки буття та пізнання.
12. Розкрийте актуальність етичної проблематики в філософії епохи еллінізму.
13. Поясніть теоцентризм філософії Середньовіччя.
14. Концепція нової науки та наукового методу в філософії Ф. Бекона та Р. Декарта.
15. Поясніть сутність емпірично-індуктивної методології Ф. Бекона.
16. Поясніть значення правил мислення та раціоналістичної методології Р. Декарта у науковому пізнанні.
17. Назвіть та прокоментуйте основні ідеї філософії Б. Спінози.
18. Розкрийте основні положення вчення Г. Ляйбніца про монади.
19. Сформулюйте новий соціальний ідеал у філософії Просвітництва
20. Проаналізуйте основні філософські ідеї І. Канта, дайте визначення категоричного імперативу.
21. Розкрийте сутність об'єктивного ідеалізму Г. Гегеля на прикладі створеної ним системи.
22. Проаналізуйте діалектичний метод Г. Гегеля.
23. Розкрийте сутність антропологічного матеріалізму Л. Фюєрбаха.
24. Поясніть сутність матеріалістичного розуміння історії в філософії К. Маркса.
25. Проаналізуйте основні положення позитивізму та його розвиток у ХХ ст.
26. Поясніть філософію Ф. Ніцше як метафізику волі та переоцінку цінностей.
27. Розкрийте зміст проблеми несвідомого в психоаналітичній антропології З. Фрейда.

28. Визначте місце концепції людини у філософії Е. Фромма.
29. Поясніть феноменологію як нову методологію дослідження свідомості у ХХ ст.
30. Охарактеризуйте екзистенціалізм Ж.П. Сартра.
31. Розкрийте особливості концепції абсурду в філософії А. Камю.
32. Охарактеризуйте позитивізм та його історичні форми.
33. Розкрийте сутність проблеми людини в філософських роздумах Г. Сковороди.
34. Дайте аналіз вчення В. Вернадського про ноосферу.
35. Назвіть основні положення філософського вчення про буття та основні форми буття.
36. Охарактеризуйте філософські та природничо-наукові концепції простору і часу.
37. Розкрийте сутність категорії руху як способу існування реальності. Проаналізуйте проблему свідомості в історії філософії.
38. Проаналізуйте властивості та структуру свідомості.
39. Розкрийте взаємозв'язок свідомості та мови.
40. Охарактеризуйте структуру та сутність суспільної свідомості.
41. Поясніть взаємозв'язок чуттєвого та раціонального в пізнанні.
42. Порівняйте форми чуттєвого та логічного пізнання. Розкрийте їх роль у науковому пізнанні.
43. Дайте типологію та розкрийте сутність методів наукового пізнання.
44. Охарактеризуйте сутність філософського вчення про істину.
45. Поясніть характеристики та критерії істини.
46. Проаналізуйте філософські проблеми антропогенезу.
47. Проаналізуйте ознаки людського в людині.
48. Охарактеризуйте біологічне та соціальне в людині.
49. Сформулюйте глобальні проблеми сучасності. Дайте їх аналіз.
50. Порівняйте лінійну та нелінійну моделі філософії історії.

В умовах дистанційного режиму організація освітнього процесу здійснюється з використанням технологій дистанційного навчання: система Електронний кампус, ресурси платформи дистанційного навчання «Сікорський», сервіс «Google Classroom». Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни і засвоєння матеріалу використовуються сервіси для організації онлайн-конференцій та відеозв'язку (наприклад, «Zoom», «Skype»), електронна пошта, месенджери (Viber, WhatsApp, Telegram, google документи).

Навчальний процес у дистанційному режимі здійснюється відповідно до затвердженого розкладу навчальних занять.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено викладачами кафедри філософії та **ухвалено** на засіданні кафедри (протокол №4 від 4.11.2020 р.).

Погоджено Методичною комісією університету (протокол №5 від 14.01.2021 р.).